

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- **Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.**

Etelä-Karjalan Yhdistykset ry ja Etelä-Karjalan työllisyystoimijoiden verkosto lausuu:

Lisäys on kannatettava. Se tarkentaa palkkatuen kohderyhmää. On kuitenkin tärkeää, että lisämääreet eivät saisi vaikuttaa palkkatuen byrokratian lisääntymiseen vaan palkkatukiprosessin tulee olla mahdollisimman yksinkertainen ja selkeä.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- **Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää**

Etelä-Karjalan Yhdistykset ry ja Etelä-Karjalan työllisyystoimijoiden verkosto lausuu:

Palkkatuen myöntämisen edellytyksiin muutoksia:

Tässä lauseke "arvioidaan pitkittyvän ilman palkkatukea". Ollaanko tähän tekemässä yhtenäistä arviomallia, nyt lause antaa mielikuvan, että tämän arvion teko on yksin työllisyysvirkaileijan vastuulla ja luo riskin, että asiakkaan ja työllisyysvirkaileijan henkilökemiat jos eivät kohtaa, asiakkaan oikeudet eivät toteudu parhaalla mahdollisella tavalla. Arviointimallin tulee olla läpinäkyvä ja kaikille virkaileijoille samanlainen, jotta asiakkaat tulevat kohdatuksi tasavertaisesti.

Palkkatuen kohderyhmän rajaukset asettavat työttömät eriarvoiseen asemaan iän ja koulutustaustan suhteen. Koulutustausta ei yksin kerro ihmisen työkyvystä ja potentiaalista työllistyä avoimille työmarkkinoille sillä usein työttömyyden takana on moninaisia syitä ja haasteita ihmisen elämässä. Palkkatukityö antaa avoimille työmarkkinoille viestiä henkilön potentiaalista työllistyä ja suoriutua palkkatyöstä.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- **Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)**
- **Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen**
- **Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin**

Etelä-Karjalan Yhdistykset ry ja Etelä-Karjalan työllisyystoimijoiden verkosto lausuu:

On hyvä, että lakiin lisätään hyvinvointialueet työnantajina, mutta emme kannata luonnollisen henkilön poistamista työnantajana. Vaikka luonnolliset henkilöt ovat työllistäneet palkkatuella vain vähän, voi heidän tarve palkkatuen hyödyntämiselle jatkossa olla suurempi. Miksi siis tehdä laki, joka tämän estäisi? Jokainen palkkatuella työllistytävä henkilö saa työjakson aikana kerrytettyä osaamista ja kokemusta, riippumatta työnantajatyypistä.

Palkkatukiehto, jossa tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kk aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut töihin saman määrän työntekijöitä, on kannatettava.

Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin. Ehdotettu muutos on hyvin haitallinen, joten tätä ei missään nimessä saa kirjata lakiin. Pitkäaikaistyöttömien määrä työttömistä on melko suuri, esim. Kaakkois-Suomessa noin 30 %. Osalla pitkäaikaistyöttömistä on alentunut työ- ja toimintakyky, ilman diagnosoitua vammaa tai sairautta. Alentunut työ- ja toimintakyky estää heitä työllistymästä avoimille työmarkkinoilla, koska heille sopivia räätälöityjä työtehtäviä sekä tarvittavia tukitoimia on heikosti tarjolla yrityksissä. Kyseinen kohderyhmä tarvitsee heille sopivia, pitkäkestoisia palkkatukityöpaikkoja, joita tällä hetkellä mm. kunnat ja yhdistykset ovat pystyneet tarjoamaan. Nämä työjaksot, samoillakin työnantajilla, ovat kyseiselle kohderyhmälle hyvin tärkeitä, lisäten pitkäaikaistyöttömien kiinnittymistä yhteiskuntaan sekä osallisuutta ja vähentäen köyhyyttä. Välityömarkkinoita tulisikin kehittää siihen suuntaan, että ymmärretään niiden monimuotoisuuden olevan tärkeä osa palvelujärjestelmää. Joillekin pitkäaikaistyöttömille työllistyminen räätälöidyille välityömarkkinoille on ainut mahdollisuus saada työtä ja siksi palkkatukilain on tuettava myös heidän työllistymistä.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- **Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin**
- **Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään**

Etelä-Karjalan Yhdistykset ry ja Etelä-Karjalan työllisyystoimijoiden verkosto lausuu:

Palkkatukea saa vain bruttopalkan osalta, työnantajan maksettaviksi tulevia palkan sivukuluja tai lomarahaa ei voisi jatkossa kattaa palkkatuella:

Sivukulut (n. 20% bruttopalkasta) ja lomaraha (n. puolet kuukausipalkasta) lisäävät työnantajan kustannuksia palkkatuetun työntekijän osalta. Saman budjetin puitteissa aiempaa harvempi henkilö on mahdollista ottaa palkkatuella töihin. Tämä koskee etenkin 3. sektoria.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- **Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista**
- **Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen**
- **Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista**

Etelä-Karjalan Yhdistykset ry ja Etelä-Karjalan työllisyystoimijoiden verkosto lausuu:

Palkkatuen keston määrittäminen 5 kuukaudeksi ei ole kannatettavaa. Kesto on liian lyhyt, se ei täytä työssäoloehtoja eikä kunnolla tue heikossa työmarkkina-asemassa olevia työttömiä. Palkkatuen keston tulisi olla vähintään 10 kuukautta sekä olla mahdollisuus ketjuttaa palkkatukijaksoja samalle työnantajalle. Uuden palkkatukihenkilön opastaminen työtehtäviin vaatii työnantajilta usein paljon perehdyttämisaikaa sekä myös työtehtävien räätälöintiä palkkatukihenkilölle sopivaksi. Parhaiten pitkäaikaistyöttömiä pystytään tukemaan tarjoamalla heille pitkäkestoisempia työskentelykokemuksia, joilla tuetaan heidän osaamisen ja pystyvyyden kokemuksia.

Käytännön tasolla hankaluuksia voi tulla esimerkiksi toimintojen osalta, jotka ovat kesällä suljettuina. Mikäli palkkatukea haetaan esim. koulunkäynninohjaajan tehtäviin 10 kuukauden ajaksi, niin työsuhteen tulisi aina alkaa elokuussa. Käytännössä koulunkäynninohjaajan tehtäviin voisi työllistyä palkkatuella jatkossa ainoastaan elokuussa, kun nykyisin palkkatuki on mahdollistanut tehtävässä aloittamisen asiakaslähtöisesti mihin vuodeen tahansa. Palkkatuki tulisi olla myös jatkossa haettavissa kahdessa jaksossa esim. 5kk ja 5kk.

Esityksessä myös todetaan, ettei työnantaja voisi saada uudestaan palkkatukea saman henkilön työllistämiseen. Olemassa on kuitenkin joukko ihmisiä, jotka ovat olleet jopa vuosikymmenen/-kymmenien aikana saman työnantajan palveluksessa useampia kertoja palkkatukijaksoilla (3.sektori).

Heillä ei ehkä ole diagnoosia vamman tai sairauden perusteella, mutta yksinkertaisesti osaaminen ja toimintakyky ei ole riittänyt avoimille työmarkkinoille. Tämä vaikeasti työllistytvä joukko tulee ottaa huomioon lain valmistelussa tai uhkana on heidän syrjäytymisensä kokonaan tämän hyvinvointiyhteiskunnan ulkopuolelle.

Uuden lain myötä työnantaja voi saada samasta henkilöstä palkkatukea vain kerran. Poikkeuksena vamman/sairauden perusteella tai 60v täyttäneen pitkäaikaistyöttömän perusteella myönnettävä tuki. Tämä voi tuoda jatkossa haasteista niin organisaation sekä palkkatukilaiselle. Palkkatukiajan pilkkominen kahteen osaa on tuonut palkkatukilaiselle mahdollisuuden miettiä itse jatkoa. Tämä on ollut hyvä erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden osalta, sillä heidän kuntoisuus on usein vaihtelevaa ja ilmenee vasta itse toiminnassa. Tämän takia palkkatukijaksojen mahdollinen pilkkominen, vaikka kahteen jaksoon olisi hyvä.

Tuen kesto lyhenee merkittävästi ja palkkatukijaksoa ei ole mahdollista jatkaa:

Kunnalla on rajallinen määrä palkkatukipaikkoja, työpajojen toiminta vaikeutuu olennaisesti, kun palkkatukijaksot lyhenevät. Nyt työkokeilija on mahdollista työllistää palkkatuella, jos hän on työhön soveltuva. Jatkossa esimerkiksi ruokakuljetuksiin tulee noin 4kk välein kouluttaa uusi kuljettaja (kuljettajan työ on palkkatukipaikka) joka luo epävarmuutta kunnan sisäisiin ruokakuljetuksiin ja niiden sujuvaan hoitumiseen. Kierrätysmyymälän osalta tilanne on sama, jossa vastaava työntekijä toimii palkkatuella. 5kk palkkatukijakso on ei anna mahdollisuuksia suunnitella toimintaa ja luo riittävästi takeita sen jatkumisesta. Kunnan työllistämisyksikössä myöskään henkilön palkkaus suoraan palkkatuella ei ole realistinen vaihtoehto, sillä ensin täytyy pystyä tarkastelemaan henkilön työkykyä objektiivisesti suhteessa mahdolliseen palkkatukitehtävään, ja tämä tarkastelu täytyy ensin tehdä työkokeilun kautta.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- **Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista**
- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista**
- **Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.**

Etelä-Karjalan Yhdistykset ry ja Etelä-Karjalan työllisyystoimijoiden verkosto lausuu:

Olettamus, että kolmannen sektorin toimijat (esim. SaimaanVirta) tulee tarjoamaan palkkatukipaikkoja jatkossa myös pienemmällä tukiprosentilla ei ole mahdollista kuin muutaman henkilön osalta. Yhdistykset joutuvat lakimuutoksen toteutuessa miettimään yritysten tavoin entistä tarkemmin palkkaamisen hyötyjä suhteessa kustannuksiin.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.**

- **100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille**
- **Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtioneuvoston ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.**

Etelä-Karjalan Yhdistykset ry ja Etelä-Karjalan työllisyystoimijoiden verkosto lausuu:

Kauppavaikutuksen arvioinnin kriteereitä määriteltäessä tulee ottaa huomioon kolmannen sektorin toimintaedellytysten säilyminen. Esityksen mukaan keskimäärin alle viisi henkilöä vuodessa 100 prosentin palkkatuella työllistävät työnantajat voisivat työllistää jatkossa saman määrän henkilöitä kuin nykyisin. Tämä tulisi vähentämään merkittävästi alueemme kolmannen sektorin työllistämistä ja toimintamahdollisuuksia. Alueellamme on tehty jo vuosia yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa ja pienet tärkeät toimijat eivät millään pysty täyttämään sitä vajetta, joka esityksen mukaan palkkatukipaikkoihin olisi alueen kolmannen sektorin isoimmille toimijoille syntymässä. Vaikka pieniä yhdistyksiä on ehkä määrällisesti paljon, on yhdistysten toiminta pienimuotoista ja jäsenistö koostuu pääasiassa eläkeläisistä/ikäntyneistä.

Työllisyyspoliittisen avustuksen ja 100 prosentin palkkatukioikeuteen määriteltävät kriteerit (käsite taloudellisesta toiminnasta) lausunnolla olevassa palkkatukiuudistuksessa ovat ajamassa ne työllisyyden toimijat (yleishyödylliset toimijat) tilanteeseen, jossa palkkatukityöllistäminen tulee mahdottomaksi.

Yleishyödylliset säätiöt ja yhdytykset joutuvat toteuttamaan myös osaksi palvelun myyntiä, joka voi ylittää vuodessa 100 000 euroa. Yleishyödyllisen toiminnan tuotot eivät kuitenkaan yksistään riitä kattamaan toiminnasta aiheutuvia kustannuksia, joten niiden tarpeellisuus on merkittävä. Yleishyödyllisyys on voittoa tavoittelematonta eli tällainen säätiö tai yhdistys ei saa tekemästään voitosta jakaa osinkoa tms. etua jäsenilleen. Kuitenkin tämä uusi palkkatukilaki tulisi rajaamaan työllisyyspoliittisia hankkeita ja 100%:n palkkatukea myös yleishyödyllisiltä säätiöiltä ja yhdistyksiltä ja vaikuttaa merkittävästi tulevaan toimintaan työllistäjänä. Työllisyydenhoito ja siihen liittyvät palvelut ovat tällaisten toimijoiden ydintehtävä, jota nyt rajattaisiin merkittävästani ja jopa niin että tällaisten toimijoiden toimintaedellytykset voivat vaikeutua. Varma on, että palkkatukipaikat tulevat vähenemään merkittävästi.

Näiden toimijoiden asiakkaiden (mm. kuntouttava työtoiminta ja työkokeilu) jatko palkkatukeen tulee mahdottomaksi ja näin lakkauttaa asiakkaiden valmennusprosessin mahdollisen jatkon. Palkkatuki on ollut hyvä jatko asiakkaiden polussa kohti itsenäistä työelämää siirtymistä. Kuntouttavatyötoiminta ja työkokeilu ei useinkaan ole riittävä palvelu työllistymiseen, vaan tarvitsee jatkoksi mahdollisen palkkatuen. Nyt on kyse henkilöistä (heikossa työmarkkina-asemassa olevat), joiden työllistymiseen tarvitaan pitkää rinnalla kulkemista ja eri reittejä ja välineitä. Nämä

työllisyyden toimijat (säätiöt ja yhdistykset) toteuttavat valmennusta (yksilö- ja ryhmävalmennus, työvalmennus) myös palkkatuetuille henkilöille.

Merkittävät leikkaukset 100 % palkkatukityöllistämässä vaikeuttavat myös valmentautujille järjestettävien työtehtävien toteuttamista ja siten vaikutukset heijastuvat myös muihin aktivointitoimenpiteisiin. Työpajoilla on monia työtehtäviä, joiden toteuttaminen edellyttää palkkatukihenkilöstöä, eikä muissa toimenpiteissä (kuntouttava työtoiminta, työkokeilu) olevat henkilöt niitä pysty toteumaan.

Suurin osa tällä hetkellä 100 % palkkatuella työllistetyistä tarvitsee runsaasti tukea elämänhallinnassa ja työelämätaidoissa sekä osaamisen kehittämistä selviytyäkseen avoimilla työmarkkinoilla. Jos ja kun tavoitteena on palkkatukityöllistämisen vahvistaminen yrityksissä, niin pitäisi huomioida ettei yrityksillä ole yhdistysten kaltaisia mahdollisuuksia tarjota yksilöllisiä tukitoimenpiteitä ja pitkäjänteistä osaamisen kehittämistä palkkatukityöllistetyille.

Merkittävät leikkaukset 100 % palkkatukityöllistämässä vaikeuttavat myös valmentautujille järjestettävien työtehtävien toteuttamista ja siten vaikutukset heijastuvat myös muihin aktivointitoimenpiteisiin. Työpajoilla on monia työtehtäviä, joiden toteuttaminen edellyttää palkkatukihenkilöstöä, eikä muissa toimenpiteissä (kuntouttava työtoiminta, työkokeilu) olevat henkilöt niitä pysty toteumaan.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**
- **Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana**

-

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- **Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle**

Etelä-Karjalan Yhdistykset ry ja Etelä-Karjalan työllisyystoimijoiden verkosto lausuu:

Muutoksena on, että käyttäjäyrityksen on maksettava työntekijästä käypä korvaus. Aikaisemmin edelleen siirron aikana käyttäjäyrityksen ei ole tarvinnut maksaa korvauksia vaan työntekijän palkan on maksanut työnantaja-yritys. Tämä on mahdollistanut matalankynnyksen työllistämisen yritykselle

ja pitkäaikaistyötön on päässyt näyttämään osaamistaan. Muutoksen myötä byrokratian määrä lisääntyy sekä käyttäjäryityksen kustannukset kasvavat, joten muutoksen vaikutus työllistämiseen tulee olemaan negatiivinen.

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- **Tuki on uusi**
- **Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.**
- **Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.**
- **Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.**

Etelä-Karjalan Yhdistykset ry ja Etelä-Karjalan työllisyystoimijoiden verkosto lausuu:

Luonnosesityksessä todetaan, että kuntasektori korostuu muihin sektoreihin verrattuna erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja ikääntyneiden palkkatukityönantajana sekä sellaisten henkilöiden työllistäjänä, joista palkkatuki myönnetään osaamisen puutteiden perusteella, mutta henkilöllä on myös jokin työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään kirjattu diagnoosi.

Luonnosesityksessä todetaan, että näin ollen myös tämä uusi 55 vuotta täyttäneiden tuki lisäisi kuntien palkkatuen kysyntää. Tässä esitysluonnoksessa palkkatuki on vielä mahdollinen kunnille, kuntayhtymille ja hyvinvointialueille. Samaan aikaan on lausuntokierroksella myös TE-palveluiden järjestämislaki, jossa tämä kuntien, kuntayhtymien ja näiden sidosryhmien palkkatukioikeus kumotaan. Onko tässä ristiriita?

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- **Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)**
- **Työllisyyspoliittinen-avustus (säädetäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)**
- **Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen**

-

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

-

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- **Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.**

-

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin**
- Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista**
- Muuta kommentoitavaa**

Etelä-Karjalan Yhdistykset ry ja Etelä-Karjalan työllisyystoimijoiden verkosto lausuu:

Lakiesityksen on tarkoitus yksinkertaistaa palkkatuen myöntämisen perusteita, määriä ja kestoja mikä onkin erittäin kannattavaa. Toisena suurena tavoitteena on suunnata palkkatukea jatkossa entistä enemmän yrityksiin. Yritykset haluavat/tarvitsevat osaavaa työvoimaa. Ehdotus heikentää entisestään kaikkein vaikeimmassa työmarkkina-asetuksessa olevan väestön tilannetta. On epärealistista ajatella, että tämä heikoimmassa työmarkkina-asetuksessa olevien joukko työllistyisi jatkossakaan avoimille työmarkkinoille, kun ei ole sinne tähänkään asti työllistynyt.

Heikoimmassa työmarkkina-asetuksessa olevien työllistymistä avoimille työmarkkinoille tulee tukea eri toimijoiden (3. sektori, kunnat, koulutusorganisaatiot, työvoimaviranomainen, yritykset) muodostamalla monialaisella palvelulla (verkostolla), jonka pilotoimiseen ja tutkimiseen tulee varata määrärahaa mahdollisimman pian. Etelä-Karjala voisi olla tällaisen palvelun pilotoinnin alue.

Alueellinen vaikutus

Työllisyyspalveluissa toimivat yleishyödylliset säätiöt ja yhdistykset toimivat myös pienillä maalaispaikkakunnilla, jolloin työllisyyspoliittiset hankkeet ja 100 prosentin palkkatuella on merkittävä asema toiminnan jatkumiselle. Nyt lausunnolla oleva palkkatukiudistus tulee merkittävästi rajaamaan toimintaa.

Yhdistysten taloudelliset resurssit

Muutoksella on myös suoria vaikutuksia yhdistyksen taloudellisiin resursseihin. Palkkatukityöllistämisen pienenemisen myötä ulkopuolisia työtehtäviä ei pystytä toteuttamaan nykyisiä määriä, myynti vähenee ja siten toiminnan pyörittämiseen käytettävä omarahoituksen kerryttäminen hankaloituu. Ulkopuolisten asiakastöiden vähenemisen myötä vähenee myös valmennuksessa tarjolla olevien osaamista kerryttävien työtehtävien määrä.

Todennäköisistä seurauksista

Säästöt, joita palkkatukiudistuksella tavoitellaan, mitä suurimmalla todennäköisyydellä, tulevat "toisen luukun" maksettavaksi, eli henkilön syrjäytyessä pysyvästi työmarkkinoilta, maksajana on viime kädessä kuitenkin valtio eri tukien muodossa. On olemassa tietty joukko henkilöitä, jotka eivät todennäköisesti tule työllistymään avoimille työmarkkinoille, joten nyt ehdotettu palkkatukiudistus suuresti vaikeuttaa heidän työllistymistä esim. kuntien hallintokuntiin tai yhdistyksiin.

Edellisten lisäksi Etelä-Karjalan kuntien ja järjestökentän yhteisiä huomioita:

Etelä-Karjalan kunnat yhdessä alueen 3. sektorin toimijoiden kanssa pitävät esityskokonaisuuden tavoitetta palkkatukijärjestelmän yksinkertaistamisesta ja palkkatuen käytön lisäämisestä tervetulleena. Kaikkien lakiehdotuksessa esitettyjen keinojen ei kuitenkaan katsota edesauttavan näitä tavoitteita. Ehdotuksessa yksinkertaistaminen koskee käytännössä vain palkkatukiprosenttien tasaamista, mutta muuten järjestelmästä uhkaa tulla vaikeammin hahmotettava.

Uudistuksella tavoitellaan ensisijaisesti palkkatuen käytön lisäämistä yksinkertaistamalla säädöksiä. Lakiehdotuksella palkkatuen käyttö rajattaisiin vain EU:n yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (RPA) mukaisille kohderyhmille, eli alle 25-vuotiaille, yli 50-vuotiaille, vailla toisen asteen tutkintoa oleville, kotoutujille sekä vähintään puoli vuotta työttömänä olleille. Tämän kriteerien käyttö ei todennäköisesti yksinkertaista tuen hahmottamista työnantajan näkökulmasta, vaan todennäköisesti hankaloittaa sitä. Vaikka palkkatukitasot ovat peremmin ennakoitavissa kokonaisuutena tuen myöntämisen arviointi ei helpotu ja työnantajalle tuki voi olla entistä vaikeammin hahmotettava.

Samalle työnantajalle ei ehdotuksen mukaan enää voisi myöntää tukea saman työntekijän palkkaukseen. Ehdotus on liian jäykkä ja voi johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin, esim. jos työsuhde katkeaa jostain syystä ennenaikaisesti tai jos työnhakija voisi työllistyä toiseen ammattiin saman työnantajan palveluksessa. Tällöin työntekijän työllistymismahdollisuudet kaventuvat tarpeettomasti. Lisäksi säädös ei huomio kunnan velvoitetyöllistämistä. Jos velvoitetyöllistettävä on aiemmin ollut kunnalla töissä, miten velvoitetyö toteutetaan, jos sama työnantaja ei voi saada samasta henkilöstä toistamiseen palkkatukea (mikäli velvoitteille jatkossa myönnetään tukea). Lisäksi velvoitetyön osalta lainsäätäjän tulee huomioida kuntien tehtäväkentän kapeneminen hyvinvointialueen käynnistymisen myötä. Noin 50 % kuntien lakisääteisistä tehtävistä poistuu.

Velvoitetyön tarpeellisuus kokonaisuutena tulisikin harkita uudelleen tai vähintään selvittää mikä rooli hyvinvointialueella on velvoitetyöllistämässä. Kuntien tehtäväkentän kaventuessa tulisi myös selvittää, mikä on 3. sektorin toimintamahdollisuudet velvoitetyön suorittamispaikkana.

Etelä-karjalan kunnat yhdessä 3.sektorin toimijoiden kanssa pitävät huonona uudistusta sivukulujen rajaamisesta palkkatuen ulkopuolelle vaikka uudistus on varmasti perusteltavissa yksinkertaisuuden näkökulmasta, sillä etenkin vähän työllistäville työnantajilla on varmasti vaikeuksia hahmottaa palkan sivukuluja palkkatuen hakemusvaiheessa. Samalla se johtaa kuitenkin tuen kokonaistason laskuun, millä voi olla merkittäviä vaikutuksia palkkatuen houkuttelevuuteen ja erityisesti 3. sektorin toimijoiden mahdollisuuteen hyödyntää palkkatukea. Ehdotuksessa on hyvä tarkastella vaihtoehtoa, jossa sivukulut korvattaisiin kaikille työnantajille pienimmän mahdollisen sivukuluprosentin mukaan. Etenkin pienille toimijoille sivukulujen kattaminen voi nousta työllistämisen esteeksi ja myös kunnissa vähentää palkkatuettujen työpaikkojen määrää.

Etelä-Karjalan kunnat ovat huolissaan ehdotuksesta elinkeinotoiminnan käsitteen korvaamisesta taloudellisen toiminnan käsitteellä perusteltuna EU:n valtiontukisääntelyn näkökulmasta ja tämän vaikutuksesta esimerkiksi kierrätystoimintaa harjoittavien työnantajien / 3.sektorin toimintaan. Tällaiset toimijat tarjoavat perinteisesti polkuja työelämään nimenomaan heikoimmassa työmarkkina-asemassa oleville työnhakijoille, eikä tätä toimintaa saisi kohtuuttomasti vaikeuttaa. Yhdistyksille, joilla on taloudellista toimintaa, mutta joiden toiminnalla ei ole vaikutusta EU:n jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, voitaisiin palkkatuki myöntää muuna kuin valtiontukena. Samaa ajatusta voitaisiin ajatella sovellettavan sosiaaliin yrityksiin, tai jos sosiaalisista yrityksistä annettu laki kumottaisiin, niin yrityksiin, joilla on esim. voitonjakokiello.

Kuukka Ilkka

Etelä-Karjalan Yhdistykset ry - Etelä-Karjalan Yhdistykset toteuttaa STEA-rahoitteista Kumppanuusverkosto-hanketta, johon liittyy mm. maakunnallisen työllisyystoimijoiden verkoston muodostaminen